

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-2

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Mikulčice-Valy. Věderko nalezené v jednom z říčních ramen (viz obr. 5. na str. 28)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2012

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 55. Modrá, „Hrubý díl“. Dehtařská jáma.

Abb. 55. Modrá, „Hrubý díl“. Teergrube.

obsahovala staroslovanskou keramiku zdobenou vlnicemi (GPS: 49° 7'32.93"S, 16°37'5.95"V).

Petr Kos

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov), Střední Straže. Frühmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Kostelní nám. č. p. 3. Vrcholný středověk, novověk. Budova bývalého biskupského hrádku (?). Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk.

V souvislosti se záměrem úpravy suterénu mohelnického muzea (koordináty - ZM 1:5000 Zábřeh 7-9: 223:259, 224:259, 224:258) byl v dubnu a květnu 2011 proveden záchranný archeologický výzkum v poslední (nejvýchodnější) místnosti, kde se dle projektu měla výrazně snižovat úroveň podlahy. Již v květnu 2010 byly provedeny 3 malé sondy o rozměrech 1 x 1 m. Sonda A při východní stěně místnosti pouze zjistila výkopovou jámu pro obvodovou zeď a jílovité podloží. Sonda B v severozápadním rohu místnosti narazila jen na recentní shoz cihel. Jediná archeologicky pozitivní byla sonda C při severovýchodním rohu místnosti, která zachytila část objektu s vrcholně středověkou keramikou (objekt č. 1).

Záchranný výzkum se tedy nejdříve soustředil na severovýchodní část místnosti, kde byl kompletně pro-

zkoumán objekt č. 1, zachycený již v sondě C. Jednalo se o menší sídlištní jámu s výplní tmavé hnědošedé zeminy, ve které se nacházelo pouze několik fragmentů vrcholně středověké keramiky (konec 13.–14. století) a kousky mazanice. Jáma byla zhloubena do žlutohnědého jílovitého podloží a byla zhruba uprostřed částečně narušena novodobým vkopem. Téměř v celé severovýchodní části místnosti byly odkopány povrchové navážkové novověké vrstvy až na úroveň jílovitého podloží. V navážkových vrstvách se našlo několik pískovcových fragmentů architektonických článků.

Poté se výzkum přesunul do severozápadní části místnosti. Při západní stěně se nacházely stavební sutiny – mohutný shoz cihel do hloubky cca 70 cm. Pod ním se našlo jílovité podloží a zde byl objeven objekt č. 2. Šlo o vrcholně středověkou jímku kruhového půdorysu o průměru cca 90 cm a hloubce 2 m. Její výplň tvořila tmavá šedá jílovitá zemina. Ve vrchní části byla kumulace mazanice a uhlíků, zřejmě druhotně sem uklizené výrobní zařízení (pravděpodobně pírka). Ve střední části hloubky jímky se našlo několik fragmentů vrcholně středověké keramiky a hlavně dvě celé středověké nádoby – bezuchý hrnc a džbán (14. století). Ve spodní části bylo nalezeno větší množství zvířecích kostí a celá kostra psa. Na dně jímky ležela několikacentimetrová vrstva bílého vápna.

Téměř celou střední a jižní část místnosti zabírala velká novověká jímka s výplní šedého jílu. Ve vrchní části měla čtvercový tvar se zaoblenými rohy, po 50 cm se zmenšovala do kruhového půdorysu. Obsahovala pouze zlomky novověké keramiky.

Z přírodovědných analýz byl zatím realizován pouze rozbor zvířecích kostí (provedla M. Nývltová Fišáková, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.).

Jakub Halama

Resumé

Mohelnice (Bez. Šumperk), Kostelní Platz Nr. 3. Hochmittelalter, Neuzeit. Ehemaliger Bischofssitz (?). Rettungsgrabung. Ablagerung: Heimatkundenmuseum in Šumperk.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Nám. Svobody. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí kanalizace před plánovanou revitalizací náměstí provedla společnost Archaia Olomouc, o. p. s., v září až listopadu 2011 záchraný archeologický výzkum formou dohledu vykopaných tras. Kromě recentních úprav povrchu náměstí byly zdokumentovány dvě úrovně sídlištních horizontů (zejména v prostoru před radnicí – profil P1). Starší vrstva obsahovala mazanici a několik střepů středověké keramiky, včetně zlomků ložtických pohárů, lze ji tedy datovat do 15.–16. století. Mladší terénní úpravu ze 17.–19. století představuje odpadní vrstva s nálezy fragmentů železných předmětů, glazované keramiky a zvířecích kostí. Uprostřed severní obvodové strany náměstí (profil P2) byla zachycena výrazná destruktivní planýrka terénu tvořená fragmenty mazanice, uhlíky a popelem, která může souviset s úklidem města po ničivých požárech v letech 1424 nebo 1433, respektive 1568 nebo 1642 (Kuča 2000, 96).

Tomáš Zeman

Literatura

Kuča, K. 2000: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. IV. díl Ml – Pan.* Praha: Libri.

Resumé

Mohelnice (Bez. Šumperk), Svobody Platz. Spätmittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ, OKR. BRNO- -VENKOV)

Mokrý lom X, „Mokerský les“. Středověk – novověk (15.–16. století). Vápenické pece. Záchraný výzkum.

V roce 2011 byly severovýchodně od středověké vápenické pece I, zkoumané v minulých letech (Kos 2006), rozpoznány terénní příznaky, které leží v cestě plánované těžby Prostředního lomu Mokrý (GPS: 49°14'2.37"S, 16°45'39.52"V; 49°14'3.32"S, 16°45'40.21"V). Následným předstihovým záchraným výzkumem v nich byly identifikovány pozůstatky jámových polních vápenic-

kých pecí se zbytky nadzemních dřevěných staveb (obr. 56).

Systémem sond byly na dvou plochách odkryty a prožezány situace svědčící o několikafázovém využití objektů přibližně z přelomu 15. a 16. století. Kromě velkého množství mazanice a stavebního kamene (vápenec, droby) byly získány i zlomky keramiky, která pochází z výrobních odvalů kolem pecí. Jedna z pecí (č. III) měla tahový kanál úhledně vyzděn vápencovým kamenem. Doplnkem obou pecí byly vápenné jámy, které se přimykaly k předpecním prostorům.

Petr Kos

Literatura

Kos, P. 2006: Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 47, 260–261.

Resumé

Mokrý-Horákov (Bez. Brno-venkov), „Mokerský les“. Spätmittelalter – Neuzeit. Kalkofen, Siedlung. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO- -VENKOV)

Intravilán, p. č. 9, č. p. 91. Novověk. Povidlářské pece. Záchraný výzkum.

V roce 2011 probíhaly terénní úpravy nového vjezdu do areálu RD Jana, Ludmily a Bohdany Kosových (ZM ČR 1:10 000, list 24-41-22, v okolí bodu vzdáleného 100:189 mm od Z:J s. č.). V terénním zářezu, který směřoval do dvora usedlosti od kulturního domu, byly zjištěny tři zahlužené objekty. V prvním případě se jednalo o novověkou vápennou jámu a dva zbývající představovaly pravděpodobně zahlužené části menších jámových pícek. Podle nálezu z předešlého roku a drobných příškvarků z okolní vrstvy lze předpokládat, že se jednalo o zařízení sloužící k vaření povidel.

Petr Kos

Obr. 56. Mokrý-Horákov. Vápenická pec z období pozdního středověku.

Abb. 56. Mokrý-Horákov. Kalkofen aus dem Spätmittelalter bis der frühen Neuzeit.